

Gryningsräd hos flygbolag

Konkurrensverket genomförde den 29–30 augusti oanmälda besök hos bl.a. SAS, Skyways Holding och Skyways AB för att avgöra om det sker någon form av marknadsdelning av flyglinjer mellan företagen eller om det förekommer någon annan överträdelse i strid med den svenska konkurrenslagen.

Konkurrensverket har fått information som gjort det möjligt att få Stockholms tingsrätts tillstånd att göra en undersökning hos företagen. Verket hoppas att den nu inledda

utredningen kommer att ge svar på frågan om SAS och Skyways agerar i strid med konkurrenslagen och om det i så fall sker genom otillåtet samarbete mellan företagen eller om SAS missbrukar sin dominerande ställning gentemot Skyways.

Enligt konkurrenslagen är konkurrensbegränsande avtal mellan företag förbjudna. Företag som bryter mot lagen kan dömas att betala s.k. konkurrensskadeavgift på upp till 10 procent av omsättningen.

Bättre konkurrens ger ökad välfärd

Konkurrensverkets generaldirektör Ann-Christin Nykvist ger i artikeln sin syn på varför konkurrensen bör stärkas och vilka problem vi har att tackla.

Den svenska ekonomin har stärkts betydligt under senare år. Inflationen är låg, produktiviteten förbättras och arbetslösheten sjunker. Men även om ekonomin präglas av återhämtning ger det framtida perspektivet anledning

till eftertanke. Tillväxten har under flera år varit svag och vi har halkat efter andra industriländer. Även om konkurrensen stärkts under 90-talet, vilket redovisas i den breda kartläggning som Konkurrensverket genomfört på regeringens uppdrag (rapporten Konkurrensen i Sverige under 90-talet finns att läsa på www.kkv.se) så är en bland flera för-

forts.

I DETTA NUMMER:

Konkurrens-
verkets
ärenden
4

Kunden är
lös på el-
och tele-
marknaden
6

Reformera
EU:s jord-
brukspolitik
för konsu-
menternas
bästa
7

Nya pub-
likationer
8

klaringar till den svaga tillväxten i Sverige utan tvekan bristande konkurrens i många delar av ekonomin.

Sambandet mellan konkurrens och tillväxt

Vilka är då mekanismerna som gör att konkurrensen bidrar till tillväxten?

Konkurrensen tvingar företagen att bli effektivare. Det handlar om att få fram nya idéer, nya lösningar, nya produkter och nya företag. De effektivitetsvinster som konkurrensen genererar ger möjlighet till press på priserna och andra förbättringar som konsumenterna efterfrågar. Att konsumenterna har möjlighet att välja är en förutsättning för att marknadssystemet skall fungera. En väl fungerande konkurrens kan vidare bidra till en fortsatt god sysselsättningsutveckling och hindra löne- och kostnadsspiraler genom att motverka inflation.

Sambandet mellan konkurrens och tillväxt har debatterats flitigt i forskarvärlden under ett antal år. Numera finns det såväl teoretiska som empiriska resultat som visar att effektiv konkurrens på hemmamarknaden är av stor betydelse för företagets förmåga att utveckla sådana konkurrensfördelar att de har framgång också på världsmarknaden samt att tillväxten och produktiviteten utvecklas positivt av ökad konkurrens.

Konkurrensen har positiva effekter för konsumenterna, företagen och samhällsekonomin – den ger välfärd.

Konkurrensproblem på den svenska marknaden

Sverige – ett höprisland

Den svenska prisnivån ligger ca 20 procent över genomsnittet för Europa. En studie som Konkurrensverket, Kommerskollegium och NUTEK för närvarande gör visar inte oväntat att priserna på boende, alkoholdrycker och tobak ligger högt i Sverige men också att prisnivån för vissa livsmedel, kemisk-tekniska hushållsprodukter och hygienartiklar samt byggmaterial är särskilt hög i jämförelse med andra länder. Vad de höga svenska priserna beror på är något som

berör alla svenska konsumenter och som bör få ett svar. Konkurrensverket gör därför för närvarande analyser som ska ge sådana förklaringar.

Det finns givetvis en rad förklaringar till den höga prisnivån. Ett preliminärt resultat är att konkurrensen på den svenska konsumentmarknaden är svagare än i de flesta andra EU-länder. Bristande konkurrens synes utgöra en viktig förklaringsfaktor till prisskillnaderna och kan svara för 8–12 procent. Det innebär översatt i hushållsekonomiska termer att en tvåbarnsfamilj skulle kunna spara i grova tal 2 000 kronor per månad på bättre konkurrens.

Stark företagskoncentration ger risk för konkurrensbegränsningar

Företagskoncentrationen i Sverige är hög. För många branscher gäller att en knapp handfull företag svarar för 80 procent av den inhemska omsättningen. När koncentrationen kombineras med stark vertikal integration blir situationen än mer besvärande. Nu behöver inte nödvändigtvis hög koncentration vara ett uttryck för bristande konkurrens, men den medför risker. Det kan handla om svårigheter för nya företag att få tillträde till marknaden och om förbjudna samarbeten mellan företag vilket skadar konkurrensen.

Konkurrensverket avslöjade före sommaren en kartell mellan bensinbolag. Vår utredning visar att bensinkunderna har förlorat minst en halv miljard kronor på det förbjudna samarbetet. Insatser av denna karaktär prioriteras av Konkurrensverket och fler sådana ärenden handläggs för närvarande inom myndigheten.

EU:s inre marknad inte fullbordad

Efter fem år av medlemskap i EU kan vi konstatera att konkurrensen påverkats positivt om än inte dramatiskt. Men hela bilden är inte ljus. Den inre marknaden är inte helt fullbordad och det finns hinder som i onödan avskärmar den svenska marknaden för konkurrens från andra EU-länder. Ett exempel är att

standardiseringsarbetet går långsamt och att regelverk tillämpas så att inhemska företag får en avgörande konkurrensfördel. Det är fallet bl.a. på byggmaterialområdet, vilket innebär att produkter från andra länder inte kan användas i vårt land utan kostsam anpassning till svensk standard.

Nya konkurrensproblem på regelreformerade marknader

I Sverige har flera marknader öppnats för konkurrens under 90-talet och regelreformen har i flera fall gått längre och snabbare än i andra länder inom EU. Bilden är att de positiva effekterna för konsumenterna överväger men att nya konkurrensproblem har uppkommit. Flera av de reformerade marknaderna präglas av att en tidigare monopolist har en starkt dominerande ställning och har möjlighet att motverka att nya konkurrenter får fotfäste. Företag kan exempelvis använda affärsmetoder som låser in konsumenterna via konkurrensbegränsande pris- och rabattsystem. Ett sådant problem finns enligt Konkurrensverket på marknaden för inrikesflyg. Utvecklingen går i fel riktning och det har blivit dyrare att flyga i Sverige. I andra fall, som på teleområdet, är problemet att det dominerande företaget kontrollerar infrastrukturen.

Konkurrensproblem i gränlandet privat – offentligt

En viktig förutsättning för en effektiv konkurrens är lika villkor för både privata och offentliga aktörer. Ett konkurrensproblem är att offentlig verksamhet på en marknad kan tränga undan privata företag eller hämma nyetablering. Problemet är en realitet. De vanligaste klagomålen hos Konkurrensverket gäller småföretag som anser sig undanträngda av offentliga aktörer på villkor som de upplever som ojusta.

Nya ekonomin ger nya utmaningar för konkurrensövervakningen

Den nya ekonomin påverkar produktion, distribution och genomlysning av

marknader på ett sätt som i flera hänseenden är positiv för konkurrensen. Bl.a. borde kostnadssänkningar hos företagen ge möjligheter till sänkta priser. Men den nya tekniken ger oss nya konkurrensproblem att hantera. Ett som redan dykt upp är när etablerade aktörer försöker stänga ute de nya företagen genom att se till att de inte får leveranser. De ökade möjligheterna till genomlysning av marknader som den nya tekniken ger kan vidare ge företagen så mycket information att de kommer för nära varandra och frestas till kartellsamarbete.

Hur kan vi stärka konkurrensen?

Det främsta medlet för att upprätthålla en sund konkurrens är en effektiv konkurrenslagstiftning. Den lag som vi har sedan 1993 är kraftfull men kan vässas ytterligare. Att svenska företag har varit inblandade i EU-karteller och att verket hittat sådana på den svenska marknaden talar sitt tydliga språk. Konkurrensverket har föreslagit regeringen att konkurrenslagen skärps så att den blir ett bättre verktyg för att spåra upp, bevisa och ingripa mot karteller och andra skadliga konkurrensbegränsningar. Vi är mycket tillfreds med att en särskild utredare skyndsamt skall pröva hur lagen kan göras effektivare i dessa avseenden.

Lagen om offentlig upphandling är också ett instrument för att få effektiva marknader och god konkurrens. Det är viktigt att ta vara på de besparingar som offentlig upphandling kan ge. Särskilt angeläget är också att småföretagen ges reella möjligheter att delta i upphandlingar. Det utredningsförslag som finns om att stärka regelverket och tillsynen bör enligt Konkurrensverket genomföras.

För att en marknad ska förbli vital och dynamisk krävs att den hela tiden utmanas av nya aktörer, nya produkter och nya idéer. Handelshinder och inträdesbarriärer måste därför ständigt granskas och undanröjas. Uppmärksamheten bör fortsatt riktas mot förverkligandet av den inre marknaden. Från konkurrenssynpunkt skulle ett EMU-medlemskap vara välkommet.

Regeringen har i vårens konkurrenspolitiska proposition Konkurrenspolitik för förnyelse och mångfald aviserat att andelen av den samlade ekonomin där konkurrens råder skall öka. Det är bra för konkurrensen. Men vi får inte glömma de marknader som redan regelreformerats. Tillträde till infrastruktur är ofta avgörande för nya företag som vill komma in på en marknad som öppnats för konkurrens. Den bästa lösningen enligt Konkurrensverket är att separera infrastrukturen från den tidigare monopolistens verksamhet.

Behovet av tydliga spelregler för offentliga aktörer som verkar på konsumentmarknader är uppenbart. Också frågan om rättslig prövning av konkurrensnedvridande effekter av offentlig näringsverksamhet är viktig. Regeringen har aviserat att man under hösten återkommer till dessa angelägna frågor.

Konsumenterna har en viktig roll för att marknadsekonomin skall fungera. I takt med att många varor och tjänster blir allt mer komplexa och valmöjligheterna ökar blir det svårare att vara konsument. Det är därför angeläget att markera att både konsumentpolitiken och konkurrenspolitiken har samma syfte – att stärka konsumenternas ställning. Det är därför naturligt att de ansvariga myndigheterna intensifierar sitt samarbete. Konkurrensverket och Konsumentverket har för närvarande gemensamma projekt som fokuserar på att konsumenterna ska göras medvetna om att de har ett val, att de ges förutsättningar att välja och att de skall vilja välja bland varor och tjänster som bjuds ut på marknaden.

Detta var ett axplock bland det som Konkurrensverket menar är viktiga åtgärder för att stärka konkurrensen.

I avvaktan på nya reformer arbetar vi givetvis med stor intensitet för att uppfylla syftet med vår verksamhet – en effektiv konkurrens till nytta för konsumenterna. ■

Ann-Christin Nykvist,
generaldirektör

Yttranden

STARKA KONSUMENTER

Dnr 435/2000

Konkurrensverket har yttrat sig över betänkandet Starka konsumenter i en gränslös värld (SOU 2000: 29).

Starka konsumenter är bra för konkurrensen. Konkurrensverket är därför positivt till åtgärder som leder till en förbättrad balans mellan konsumenter och näringsidkare. Det är dock från konkurrenssynpunkt viktigt att sådana åtgärder inte inskränker på företagens möjligheter att konkurrera med pris, kvalitet, tillgänglighet etc.

KLIMATSTRATEGI

Dnr 443/2000

Konkurrensverket har yttrat sig över betänkandet Förslag till svensk klimatstrategi (SOU 2000:23).

Konkurrensverket anser att generella ekonomiska styrmedel ur resurshushållningssynpunkt är bästa sättet att nå de uppsatta målen. Utredningen föreslår olika administrativa och ekonomiska styrmedel för att kunna göra avvägningar mellan olika politiska mål. Flera av dessa förslag kan dock ifrågasättas när det gäller kostnadseffektivitet och konkurrensneutralitet. Exempelvis är det bättre, enligt verket, att direkt beskatta fordonbränsle, istället för att införa koldioxiddifferentierad försäljningsskatt på bilar, för att uppnå lägre utsläpp av växthusgaser.

Verket ifrågasätter också förslaget till att införa föreskrifter om återkommande energikartläggning i större företag med krav på lönsamma åtgärder, eftersom detta ofta görs av marknadsstyrda företag utan särskilda anvisningar. Detaljreglering bör undvikas och regler utformas så att marknadsaktörerna uppmuntras att på egen hand söka kostnadseffektiva lösningar.

LANTMÄTERIET

Dnr 456/2000

Konkurrensverket har yttrat sig över förslaget Vissa regeländringar m.m. för lantmäteriet.

Lantmäteriverket föreslår att myndighetens organisation ska ändras så den får att större likhet med andra aktörer på marknaden. Konkurrensverket anser att Lantmäteriverket inte har tillräckligt analyserat vilka effekter de föreslagna förändringar kan få på konkurrensen. Det finns risk att skattemedel eller inkomster från icke konkurrensutsatt verksamhet subventionerar eller delfinansierar den konkurrensutsatt verksamheten, vilket snedvrider konkurrensen. Det är därför viktigt att Lantmäteriverkets myndighetsuppgifter skiljs åt både organisatoriskt och redovisningsmässigt från den konkurrensutsatta verksamheten.

FINANSSEKTORN

Dnr 510/2000

Konkurrensverket skriver i sitt yttrande över betänkandet Finanssektorns framtid (SOU 2000:11) att förändrade skatteregler och flytträtt på pensionsförsäkringar skulle ge en påtagligt bättre konkurrens till nytta för konsumenterna.

Verket ställer sig även bakom de principer utredningen drar upp för reglering av finanssektorn. Utredningen kommer med en rad konkreta förslag för hur dessa principer skall realiseras. De viktigaste är, enligt Konkurrensverket, förslagen om förändrad reavinstbeskattning och en tvingande flytträtt på pensionsförsäkringar.

Förändrad reavinstbeskattning är en fråga som Konkurrensverket redan tidigare lyft fram som en av de viktigaste för konkurrensen om sparandet. Det bör inte utlösa beskattning när sparande flyttas mellan olika placeringar och förvaltare. Vinsten för konsumenterna ligger bland annat i att om det blir enklare att flytta sitt sparande så ökar trycket på förvaltarna att göra ett bra jobb vilket i sin tur leder till lägre förvaltningsavgifter och bättre tjänster.

Även frågan om flytträtt på livförsäkringar påverkar konkurrensen om sparandet. När individernas egna sparande växer blir också kostnaderna för att vara inlåst i till exempel en fond med höga avgifter och dålig avkastning allt större. Bättre konkurrens leder dessutom till bättre produkter och lägre priser. Försäkringsbolagen har haft god tid på sig att själva göra det möjligt för kunderna att flytta sina försäkringar. I och med att de inte tagit den chansen och eftersom det här en så viktig fråga för konsumenterna så börjar det bli dags att överväga tvingande lagstiftning.

INDIVIDUELLT KOMPETENSSPARANDE

Dnr 531/2000

Konkurrensverket har yttrat sig över delbetänkandet Individuellt kompetenssparande IKS – en stimulans för det livslånga lärandet (SOU 2000:51).

Konkurrensverket anser, i likhet med utredningen, att det är individen som ska fatta beslut om den individuella kompetensutvecklingen. Däremot kritiserar verket och avstyrker den föreslagna modellen för sparande till kompetensutveckling eftersom modellens selektiva stimulanser får negativa effekter på konkurrensen. För att en stimulans av sparande till ett visst ändamål inte ska få snedvridande effekter på konkurrensen måste den vara neutral mellan sparformer och förvaltande institut.

ELMARKNADEN

Dnr 568/2000

Konkurrensverket har yttrat sig över rapporterna Utvecklingen på elmarknaden 2000: Schablonberäkning I & II och Erfarenheter av systemet med schablonberäkning på elmarknaden.

Enligt ett riksdagsbeslut slopades från den 1 november 1999 kravet att konsumenterna måste köpa en ny (och dyr) elmätare för timvis mätning av elförbrukningen vid byte av elleverantör. Beslutet ökade förutsättningarna för en väl fungerande konkurrens mellan elleverantörerna vilket leder till lägre elpriser. I rapporter från Energimyndigheten och Svenska Kraftnät framgår dock att det finns betydande brister i det nödvändiga informationsutbytet mellan elleverantörer och nätföretag vid leverantörsbyte, vilket begränsar konkurrensen. Konkurrensverket stödjer i princip de föreslagna åtgärderna för att få en bättre fungerande elmarknad till nytta för konsumenterna. En effektiv elmarknad förutsätter också att prisbildningen på den nordiska elbörsen, Nord Pool, fungerar väl. Svenska Kraftnät föreslår i sin rapport en rad åtgärder för att undanröja brister på området. Konkurrensverket stödjer i allt väsentligt dessa förslag som i stort överensstämmer med förslagen i verkets rapport Fungerar elmarknaden? från år 1996.

STÖD TILL IT-INFRASTRUKTUR

Dnr 590/2000, 594/2000

Konkurrensverket har yttrat sig över betänkandena Kommunstöd till lokal IT-infrastruktur (SOU 2000:68), Skattelättnad för bredbandsanslutning samt Post- och telestyrelsens (PTS) rapport Risker för monopolisering av bredbandstjänster till flerfamiljshus.

Konkurrensverket förordar en marknadslösning som bästa sättet att tillgodose efterfrågan på förbindelser och tjänster avseende bredband. Om det skulle visa sig att marknaden inte kan tillgodose efterfrågan på olika slag av bredbandstjänster i vissa delar av landet kan statliga insatser vara motiverade t.ex. med efterfrågestimulans, upphandling eller koncessioner. Där särskilt stöd bedöms vara nödvändigt är det viktigt att det utformas på ett konkurrensneutralt sätt. När det gäller det föreslagna kommunstödet är verket kritiskt till vissa av stödkriterierna eftersom de inte är teknikneutrala. Beträffande PTS rapport ställer Konkurrensverket sig i princip bakom de förslag som presenterades, men konstaterade att vissa av dem, bl.a. förslaget om en utvidgad samtrafikskyldighet, behöver analyseras ytterligare.

Kunden är lös

på el- och telemarknaderna

Riksrevisionsverket (RRV) redovisade före sommaren en undersökning om konsumenternas agerande och attityder på marknaderna för el och teletjänster. Bakgrunden till projektet är att dessa marknader nyligen öppnats för konkurrens och att konsumenterna kan vara särskilt utsatta och i behov av stöd på sådana marknader. RRV ska också, i ett senare skede, granska de berörda tillsynsmyndigheternas arbete med att stödja konsumenterna. De myndigheter som ska bli föremål för granskning är Energimyndigheten, Post- och telestyrelsen, Konsumentverket och Konkurrensverket.

Kartläggningen skedde genom två stora intervjuundersökningar, en för respektive marknad. Intervjuerna gjordes av SCB i mars 2000. Urvalet utgjordes av 1400 slumpvis utvalda hushåll för vardera el- och telemarknaden. Svarefrekvensen uppgick till strax under 1 000 intervjuer per marknad. Likartade frågor ställdes beträffande de båda marknaderna. Exempel på frågor är i vad mån konsumenten bytt leverantör, om det varit svårt att välja leverantör, om missnöje föreligger med tjänsten, och vilka informationskällor som utnyttjats.

Reformerna är kända

Resultaten visar att en stor majoritet, omkring 90 procent av de tillfrågade, kände till att el- och telemarknaderna öppnats för konkurrens. 29 procent av telekonsumenterna och 9 procent av elkonsumenterna hade redan bytt leverantör då intervjun skedde. 45 procent av de konsumenter som kände till omregleringen på telesidan och 82 procent på elsidan uppgav att de inte vet hur myck-

et pengar som kan sparas på ett byte till den billigaste leverantören.

Omkring en tiondel av de tillfrågade hade utnyttjat Internet för att aktivt söka information om priser m.m. På båda marknaderna var höginkomsttagare mer aktiva än hushåll med lägre inkomster. På telemarknaden var de yngre konsumenterna mer benägna att byta leverantör än på elmarknaden.

Svårt att jämföra

Knappt hälften av de tillfrågade konsumenterna tyckte att det var svårt eller mycket svårt att ta ställning till de olika bolagens erbjudanden på de aktuella marknaderna. En dryg tredjedel hade inte ens försökt att jämföra. På telemarknaden ansåg de yngre konsumenterna i större utsträckning än de äldre att det varit lätt att värdera erbjudandena. På elmarknaden ansåg däremot åldersgruppen över 60 år i större utsträckning än de yngre att det varit lätt att värdera bolagens erbjudanden.

Svåra fakturor

Fakturorna är besvärliga att förstå för en hel del hushåll. En fjärdedel av de tillfrågade ansåg att det var ganska svårt eller mycket svårt att kontrollera om teleräkningen stämmer. Nästan två tredjedelar ansåg däremot att det var ganska lätt eller mycket lätt. Elräkningarna verkar vara något svårare att förstå än teleräkningarna. En dryg tredjedel ansåg att elräkningen var svår att kontrollera medan drygt hälften ansåg att det var ganska lätt eller mycket lätt.

Spara pengar viktigast

De konsumenter som bytt leverantör tillfrågades om varför de bytt. En övervä-

gande majoritet i denna grupp, omkring 80 procent på båda marknaderna, uppgav att bytet skett för att sänka kostnaderna. En mindre andel, 11 respektive 18 procent, angav att missnöje med den gamla leverantören låg bakom bytet.

Hur viktig är rörligheten?

I RRV:s undersökning redovisas i allt väsentligt likartade resultat för de båda marknaderna. En mindre grupp konsumenter har varit aktiva, sökt information och slutligen drivit igenom ett byte av leverantör. Frågan är om det är ett problem att inte fler konsumenter varit aktiva? Det behöver inte vara så. Det är i många fall tillräckligt att en mindre grupp agerar för att en dynamik ska uppstå på marknaden. Det visar inte minst utvecklingen på elmarknaden med starkt sjunkande elpriser, som även kommit mer passiva konsumenter till del. RRV:s undersökning visar också att knappt en tiondel av hushållen fått sänkt elpris efter förhandlingar med den gamla elleverantören, vilket också bidragit till pressade elpriser.

RRV:s undersökning ger också ökade kunskaper om vissa redan kända problemområden. Ett sådant område är de svårtydda el- och teleräkningarna, där det står klart att en del återstår att göra, trots tidigare insatser inte minst från branschens sida. ■

*Olle Högrell,
föredragande på Konkurrensverket*

”Kunden är lös – konsumenternas agerande på de omreglerade el- och telemarknaden”, RRV 2000:20. Rapporten finns på RRV:s hemsida www.rrv.se.

Ökad konkurrens och lägre priser

om EU:s jordbrukspolitik reformeras

Livsmedelsekonomiska Institutet har i en rapport uppmärksammat behovet av en radikal reformering av EU:s jordbrukspolitik. Evald Nalin, fil.dr. på Livsmedelsekonomiska Institutet, ger en sammanfattning.

Medan EU:s politik för den inre marknaden generellt är inriktad på att uppnå konkurrens, effektivitet och låga priser för konsumenterna kännetecknas den gemensamma jordbrukspolitik (CAP, Common Agricultural Policy) av bristande konkurrens och höga konsumentpriser. Även om CAP har förändrats under senare år, nu senast genom den s.k. Agenda 2000, är behovet av reformer oförändrat stort. Grundläggande brister i jordbrukspolitik består.

Om något har förändringarna, som bl.a. inneburit ett ökat inslag av kontantbetalningar, s.k. direktstöd, medfört att CAP blivit än krångligare och mer byråkratiskt. Vidare har det i den gemensamma jordbrukspolitik införts ett stort inslag av kvoteringar som ett sätt att begränsa produktionen och därmed jordbrukspolitikens budgetkostnader. Detta är ett inslag i politiken som går tvärtemot de generella principer som

annars gäller för EU:s inre marknad. Kvoter för enskilda länder och enskilda producenter i respektive land är ett avsteg från principen om att det är konkurrens som ska råda och att produktion ska ske där producenterna är mest effektiva. Det försämrar därmed konkurrenskraften för EU:s jordbruk.

Genom bl.a. dylika åtgärder och genom olika former av handelshinder mot import från tredje land hålls matpriserna på en högre nivå än den de annars skulle ha legat. Politiken innebär därför en betydande omfördelning från konsumenter till producenter. Men politiken leder inte endast till omfördelning utan skapar också betydande samhällsekonomiska kostnader eftersom samhällets samlade produktion av varor och tjänster på grund av den förda jordbrukspolitik blir lägre än vad den kunde ha varit om inte konkurrensen mellan näringar snedvridits.

Samtidigt är det oklart vad CAP ger i gengäld. CAP bidrar inte till högre satsning i ekonomin som helhet och miljöeffekterna har varit negativa eftersom CAP lett till mer intensiva brukningsmetoder. Även om politiken leder till en omfördelning från konsumenter till producenter är fördelningseffekterna i övrigt oklara. En stor del av stödet "kapitaliseras", dvs. leder i första hand till att priset på jordbruksfastigheter stiger.

CAP:s mål är otidsenliga och det behöver formuleras nya mål för jord-

brukspolitik. Dessa bör ta fasta på jordbrukets produktion av nyttigheter som inte marknaden klarar av på egen hand, kanske främst "produktion" av öppna landskap och biologisk mångfald. Jordbrukspolitikens medel måste därefter anpassas till de nya målen.

I slutändan måste ambitionen vara att konsumenternas preferenser ska styra jordbruksproduktionens omfattning och inriktning. Jordbruket måste bli konkurrenskraftigt och marknadsanpassat.

En reform av CAP i denna riktning skulle kunna leda till att samhällets samlade produktion av varor och tjänster ökade. Konkurrensen inom jordbruket skulle öka och konsumenterna skulle vinna i form av lägre matpriser. En reform skulle också till en lägre kostnad än idag kunna nå mål som att upprätthålla öppna landskap, något som man nu får mer som en biprodukt av den förda jordbrukspolitik. Samtidigt skulle förutsättningarna för en ekonomiskt sund utvidgning av EU förbättras genom en mer marknadsanpassad jordbrukspolitik i EU. Även för att nå överenskomna mål i WTO krävs radikalare ingrepp i jordbrukspolitik. ■

"Varför bör CAP – EU:s gemensamma jordbrukspolitik – reformeras", SLI Rapport 2000:1. Rapporten finns på institutets hemsida www.sli.lu.se.

Konsumenternas preferenser ska styra jordbruksproduktionens omfattning och inriktning. Jordbruket måste bli konkurrenskraftigt och marknadsanpassat.

ADRESSUPPDATERING

110 677 000

Vid definitiv avflyttning eller felaktig adress sänds försändelsen vidare till nya adressen. Rapportkort med nya adressen sänds till postkontoret
110 07 STOCKHOLM

Norrländ nästa ...

Är du verksam i Sundsvall med omnejd? Då har du chansen att delta i en halvdagskonferens med rubriken "Så blir Europa din marknad". Under en förmiddag får du information om vad som gäller för små- och medelstora företag när det är dags att ta steget ut på den

internationella marknaden. Onsdagen den 11 oktober arrangerar Konkurrensverket, tillsammans med Kommerskollegium och NUTEK, denna kostnadsfria konferens på Utvecklingscentrum i Sundsvall. Under snart två år har de tre myndigheterna arrangerat

konferenser för företagare på plats, i deras eget län. För program och uppgifter om anmälan: se www.kkv.se eller ring till Euro Info Centre Västernorrland på tel. 0611-55 78 19. Sista anmälningdag är den 5 oktober.

Välkomna!

Nya publikationer

Broschyren "Konkurrensverkets uppgifter och organisation" finns i en ny version på både svenska och engelska. Även "Vad gäller vid offentlig upphandling och anbudskonkurrens" har omarbetats. Broschyerna är kostnadsfria och kan beställas från informationsenheten eller läsas på vår hemsida www.kkv.se

konkurrens 7
2000

Konkurrensnytt utkommer med 11 nr per år och är tills vidare kostnadsfri.

Ansvarig utgivare:
Jan-Erik Ljusberg

Redaktörer:
Kerstin Riese
Bengt Kopp

Beställning:
Konkurrensverket
103 85 Stockholm
www.kkv.se
Telefon 08-700 16 00
Fax 08- 796 96 08
E-post:
konkurrensverket@kkv.se

Produktion: Ord&Form
Tryck: AWJ

ISSN 1404-7217